

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2000
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΑΡΧΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΤΗ ΧΡΟΝΙΑ ΑΥΤΗ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΝ ΣΤΗ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1.

Θαλής	→ Νερό
Αναξίμανδρος	→ Άπειρο
Αναξίμενης	→ Αέρας
Ηράκλειτος	→ Φωτιά
Αριστοτέλης	→ Εντελέχεια
Δημόκριτος	→ Άτομο

Α.1.2. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, τέσσερις είναι οι αιτίες, που απαρτίζουν και ολοκληρώνουν τη διαδικασία μετάβασης ενός πράγματος από τη σφαίρα της δυνατότητας σ' εκείνη της πραγματικότητας. Τα αριστοτελικά αίτια είναι η ύλη, η μορφή, η ενέργεια και ο σκοπός.

Για παράδειγμα, στην περίπτωση της κατασκευής ενός κτιρίου, το υλικό αίτιο βρίσκεται στα δομικά υλικά από τα οποία αποτελείται το κτίριο. Αυτούσιο το υλικό, όμως, δεν αρκεί. Είναι καταρχήν ακατέργαστο, αδιαμόρφωτο, άμορφο. Μπορεί, έχει τη δυνατότητα να πάρει κάποιο σχήμα, αλλά, πριν το πάρει, είναι μόνο **δυνάμει ον**.

Η μορφή, λοιπόν, έρχεται ως δεύτερο αίτιο να καθορίσει αυτό που θα γίνει η ύλη. Τα δομικά υλικά, τότε, παύουν να αποτελούν άμορφη μάζα, και κατακτούν ένα σχήμα.

Για να πάρει όμως η ύλη συγκεκριμένη μορφή - για να γίνουν, εν προκειμένω, τα δομικά υλικά κτίριο, απαιτείται η μεσολάβηση ενός άλλου παράγοντα, του τεχνίτη. Το τρίτο στη σειρά αίτιο, είναι η ενέργεια του τεχνίτη, η οποία θα δώσει στην ύλη μορφή.

Ο τεχνίτης, όμως, έδωσε με την ενέργεια του τη συγκεκριμένη μορφή στην ύλη επειδή αυτός ήταν ο σκοπός του. Ο σκοπός αποτελεί, όπως είπαμε, την τέταρτη αιτία στη διαδικασία μετάβασης από τη δυνατότητα (δυνάμει) στην πραγματικότητα (ενεργεία).

Το τέλος της εφαρμογής των τεσσάρων αιτίων, έχει ως αποτέλεσμα την ολοκλήρωση του κτιρίου, την επίτευξη, σύμφωνα με τον αριστοτελικό όρο, της **εντελέχειάς** του.

Από τα τέσσερα αίτια, στην αριστοτελική θεωρία, σημαντικότερο είναι εκείνο του σκοπού.

Η απάντηση βασίζεται στις σελίδες 31 και 32 του βιβλίου.

A.1.3. Για την απάντηση, βλ. στο σχολικό βιβλίο, στις σελίδες 45 και 46: «Ο Λοκ απέρριψε τη θεωρία ... κατά τη διάρκεια της ζωής του».

A.1.4. Για την απάντηση, βλ. στο σχολικό βιβλίο, στη σελίδα 46:
«Τις ιδιότητες των αισθητών πραγμάτων ... αυτά θα εξακολουθούν να υπάρχουν.»

A.2.1 Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, τα μέρη της ψυχής είναι:

1. Το λογιστικό.
2. Το θυμοειδές
3. Το επιθυμητικό

Οι κοινωνικές τάξεις της ιδανικής πολιτείας που αντιστοιχούν σε κάθε μέρος της ψυχής είναι:

- α. Οι φιλόσοφοι
- β. Οι φύλακες
- γ. Οι κοινοί πολίτες

Για την απάντηση, βλ. στο σχολικό βιβλίο, στις σελίδες 79 - 80. «Οι νέοι στους οποίους επικρατέστερο ... το πρόνομο της διακυβέρνησης της πολιτείας»

A.2.2. 1 → Σωστό, 2 → Λάθος, 3 → Σωστό, 4 → Λάθος, 5 → Σωστό.

ΘΕΜΑ Β1

Σύμφωνα με τον Ράσελ, η συμβολή της φιλοσοφίας στην προαγωγή της γνώσης, έγκειται στην άρση του δογματισμού, των προκαταλήψεων και των ιδεοληπτικών εμμονών. Ο εθισμός στο φιλοσοφικό τρόπο σκέψης, που, υπό τη συγκεκριμένη εκδοχή, τρέφεται με την αμφιβολία, κρατά σε διαρκή εγρήγορση την αντιληπτική μας συνείδηση. Η φιλοσοφία, έτσι, ενσπείρει μια διαρκή γόνιμη υποψία για τα πράγματα, που μας προφυλάσσει από το στερητικό δογματισμό και μας απαλλάσσει από τις ιδεολογικές παρωπίδες. Με δεδομένο το αξίωμα για τη μεταβολή και την αστάθεια των καταστάσεων που βιώνουμε στην καθημερινή μας ζωή, η φιλοσοφία προσφέρει τον πλέον αποτελεσματικό στοχαστικό εξοπλισμό, και προδιαθέτει για την πλέον γόνιμη στάση, στη γνωστική και όποια άλλη σχέση μας με τους ανθρώπους και τα πράγματα.

ΘΕΜΑ Β2

Η κατηγορική προσταγή του Καντ, γιατί σε αυτή την καντιανή θεωρία αφορά το ερώτημα, υποβάλλει την αυτόβουλη απόδοση περιεχομένου στις κανονιστικές αρχές της συμπεριφοράς και της ηθικής μας πράξης. Δεν αφήνει χώρο για φιλοσοφικές ή ηθικολογικές αυθεντίες, και καταξιώνει την αυτονομία, με την οποία το άτομο δύναται να ερμηνεύσει τον κόσμο και τα γεγονότα στη ζωή του, καθώς και την απενέργεια, που καλείται να αναπτύσσει κανείς, στις σχέσεις του με τους άλλους. Μοναδικός περιορισμός, είναι η δυνητική καθολικότητα που οφείλει να διέπει τις ηθικές μας

κρίσεις, ώστε η ανάπτυξη της δικής μας ελευθερίας να μην προσκρούει στα δικαιώματα, στην ακεραιότητα και στην ανάπτυξη της ελευθερίας των άλλων.

Στη συνέχεια, η ανάπτυξη όπως ακριβώς υπάρχει στις σελίδες 100 έως 102 του βιβλίου: **«Η βασική διατύπωση ... λανθασμένες επιλογές».**